

სსიპ - ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის
2010/2011 სასწავლო წლის გაზაფხულის სემესტრის

სადოქტორო პროგრამა

შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგია

1. პროგრამის დასახელება: *შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგია*

2. მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი: ფსიქოლოგიის დოქტორი. PhD in Psychology.

3. სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელი: ია კუტალაძე, ფსიქოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი, ასოცირებული პროფესორი; გივი ქირია, ფსიქოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

4. სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება: სადოქტორო პროგრამის შექმნას წინ უსწრებდა სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სამაგისტრო პროგრამის ფუნქციონირება, რომელმაც მოამზადა ბაზა წინამდებარე პროგრამის შესაქმნელად.

პროგრამის აქტუალობა. ბოლო წლებში, საქართველოში მკვეთრად გაიზარდა მოთხოვნა მაღალი კვალიფიკაციის შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგებზე. დღეს, როგორც კერძო, ასევე სახელმწიფო სტრუქტურაში მწვავედ დგას პერსონალის შერჩევასა და შესრულებული სამუშაოს შეფასების სანდო და ვალიდური მეთოდების შექმნისა და/ან აპრობაციის, სხვადასხვა პიროვნული მახასიათებლების, ინტელექტისა და ფუნქციონალური უნარების ფსიქოლოგიური დიაგნოსტიკისა და პროფესიული ინტერპრეტაციის საკითხი. ასევე, ორგანიზაციის ეფექტურობის პროექტირებისათვის აუცილებელი ფსიქოლოგიური ცოდნის საკითხი. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია შრომისა და

ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სფეროში მომუშავე მეცნიერ-მკვლევრებისა და კონსულტანტების მომზადება, რომელთაც შეეძლებათ ორგანიზაციული პრობლემების იდენტიფიკაცია და პრობლემათა გადაჭრის ოპტიმალური სტრატეგიის შემუშავება, ორგანიზაციაში ადამიანის ქცევის განმაპირობებელი მოვლენების, ადამიანსა და ორგანიზაციას შორის ურთიერთმოქმედების სისტემური ანალიზი, ექნებათ ადამიანური რესურსისა, და ზოგადად, ორგანიზაციის ეფექტურობის პროექტირებისათვის აუცილებელი ცოდნა და მულტიდისციპლინურ გუნდში მუშაობის კომპეტენციები.

ამასთან, მეტად მნიშვნელოვანია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის დარგში პედაგოგების მომზადება, რომლებიც თავის მხრივ სრულყოფენ შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგების მომზადების პროგრამას და დანერგავენ სწავლების ახალ, თანამედროვე მეთოდებს. სწორედ, *ამ საკითხების სიმწვავე განსაზღვრავს ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სფეროში პროფესიული კადრების მეცნიერ-მკვლევრების მომზადების აქტუალობას.*

სადოქტორო პროგრამის მიზანი: შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის დამოუკიდებელი დაგეგმვისა და განხორციელების კომპეტენციების შექმნა და პროფესიული ჩვევების სრულყოფა.

შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამის მიზანია ხელი შეუწყოს სადოქტორო პროგრამის მონაწილეების მეცნიერებად, მკვლევარებად და მაღალი რანგის პრაქტიკოსებად ჩამოყალიბებას. ამასთან, შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამის პრიორიტეტია:

➤ **სწავლების მეთოდებისა და მეთოდოლოგიის დაუფლება:**

⇒ სწავლების ეფექტური მეთოდების ათვისება;

⇒ კურიკულუმის და კურსის სასწავლო პროგრამის დაგეგმვის და დიზაინის შესწავლა.

➤ **ორგანიზაციის კონსულტანტისათვის აუცილებელი ცოდნისა და უნარების ფორმირება:**

⇒ პრობლემის იდენტიფიკაცია;

⇒ ეფექტური კომუნიკაცია;

⇒ პრობლემის დაძლევისათვის რეკომენდაციების მიწოდება.

სადოქტორო პროგრამას სამეცნიერო და კვლევითი ორიენტაცია გააჩნია. სადოქტორო პროგრამა ეფუძნება ორგანიზაციის ფსიქოლოგიაში სადოქტორო პროგრამებისათვის APA-ს სახელმძღვანელოში (The Industrial/Organizational Psychology, მე-14 თავი) მოცემულ პრინციპებს.

ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამა ძირითადად ფოკუსირებულია ფსიქოლოგიის ისეთ საკთხებზე როგორცაა: ადამიანური რესურსების მართვის ფსიქოლოგია, პერსონალის შერჩევა, შესრულებული სამუშაოს შეფასება, ლიდერობა, ჯგუფის ეფექტურობა, ორგანიზაციული კვლევის მეთოდოლოგია, ორგანიზაციული კონფლიქტები, პროფესიული სტრესი, ტრენინგი და განვითარება.

სადოქტორო პროგრამის მონაწილეებს საშუალება ექნებათ, მიმართულების პროფესორებთან ერთად, ჩაერთონ მეცნიერულ კვლევაში. სწავლება და სწავლა დაეფუძნება თანამედროვე მეთოდოლოგიებს, დოქტორანტებს საშუალება ექნებათ მოამზადონ სხვადასხვა სახის კვლევითი პროექტები, წარადგინონ მეცნიერული მიგნებები პროფესიონალურ შეხვედრებზე და გამოაქვეყნონ სტატიები პროფესიონალურ ჟურნალებში.

პროგრამაში ძირითადი აქცენტი კეთდება კვლევაზე. სადოქტორო პროგრამის მონაწილეები აქტიურად არიან ჩართულნი კვლევითი პროექტების განხორციელების ყველა ეტაპზე: *ლიტერატურის მოძიება ანალიზი, საკვლევი მასალების მომზადება, მონაცემთა შეგროვება, მონაცემთა ანალიზი, შედეგების ინტერპრეტაცია, კვლევისთვის რელევანტურ პროფესიულ კონფერენციებში მონაწილეობა და კვლევის ანოტაციების დასაბეჭდად მომზადება.*

სადოქტორო პროგრამის მონაწილეები ეუფლებიან ორგანიზაციის ფსიქოლოგიისა ძირითადი საგნებს (გართულებული კურსები) და აქტუალურ საკითხებს მომიჯნავე მეცნიერებებიდან

- ორგანიზაციის კვლევის მეთოდოლოგიური პრობლემები
- შრომითი განწყობები და ღირებულებები
- ფსიქომეტრია და მულტივარიაციული სტატისტიკური მეთოდები
- შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის აქტუალური პრობლემები

სადოქტორო პროგრამის მონაწილეები გაიდრმავებენ ცოდნას, როგორც თეორიულ, ისე მეთოდოლოგიურ და გამოყენებით საკითხებში. ამ კურსებს ასწავლიან მიმართულების პროფესორ-მასწავლებლები, რომლებიც კვლევაში არიან ჩაბმულნი და ასევე შესაბამის სფეროში პრაქტიკული მუშაობის გამოცდილებაც აქვთ.

სავარაუდო საკვლევი პრობლემები:

- პერსონალის შერჩევის ვალიდური სისტემების შექმნა და შეფასება;
- სამუშაოს ჯგუფების ეფექტურობის პროექტირება;
- ორგანიზაციული კვლევის დაგეგმვა, ორგანიზება; მეთოდოლოგიური ასპექტი (ორგანიზაციული კვლევებისათვის რაოდენობრივი და თვისობრივი კვლევის მეთოდების შექმნა და/ან ადაპტაცია).
- ინტელექტის პრედიქტული ვალიდობის საკითხი პესონალის შერჩევაში;
- პიროვნების შეფასების პრედიქტული ვალიდობის საკითხი პესონალის შერჩევაში;
- შეფასების ცენტრის მეთოდოლოგია – პრედიქტული ვალიდობა, უპირატესობები და შეზღუდვები;
- ორგანიზაციაში პერსონალის სოციალიზაციის პროცესის ძირითადი დეტერმინანტები;
- ორგანიზაციული კულტურისა და ნაციონალური კულტურის ურთიერთმიმართების საკითხისათვის;
- შრომითი კმაყოფილების პიროვნული და ორგანიზაციული დეტერმინანტები;
- სამუშაოს დიზაინისა და შრომითი კმაყოფილების ურთიერთმიმართების საკითხი;
- პრაქტიკული ინტელექტი, როგორც სამუშაოს შესრულების პრედიქტორი;
- ორგანიზაციული ტრენინგის ეფექტურობის შეფასების კრიტერიუმები, ცოდნის ტრანსფერი;
- შესრულებული სამუშაოს შეფასების ვალიდური სისტემების შექმნა;

- ორგანიზაციული კონფლიქტების და პროფესიული სტრესის პრევენცია, პროფესიული სტრესის დაძლევის ორგანიზაციული და ინდივიდუალური პროგრამების შემუშავება
- და სხვა.

პროგრამის შედეგი. სადოქტორო პროგრამის დამთავრების შემდგომ სპეცილისტს უნდა შეეძლოს:

- ფსიქოლოგიის დარგში დამოუკიდებელი სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის დაგეგმვა და წარმოება;
- სასწავლო კურსის პროგრამის შედგენა და სასწავლო პროცესის წარმართვა – უმაღლეს სასწავლებელში სწავლება და პროფესიული წვრთნა.

უფრო დეტალურად პროგრამის დასრულების შემდეგ ისინი შეიძენენ შემდეგ კომპეტენციებს:

ცოდნა:

- ⇒ შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის სფეროში უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნა, ტრადიციულ თეორიულ პარადიგმათა შემოქმედებითი და პრობლემური გააზრება.
- ⇒ შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიასთან მჭიდროდ დაკავშირებულ სამეცნიერო სფეროთა ინტეგრალური და პრობლემური ხედვა როგორც თეორიულ, ისე მეთოდოლოგიურ პლანში;
- ⇒ ღრმა ინტეგრალური ცოდნა დამუშავებული თემის შესახებ;
- ⇒ საფუძვლიანი ცოდნა კვლევითი სტრატეგიების/მეთოდების, აგრეთვე, მათი გამოყენების პრინციპების შესახებ.

ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი:

- ⇒ ინოვაციური და, საზოგადოდ, მეცნიერული და გამოყენებითი კვლევითი საქმიანობის დამოუკიდებლად დაგეგმვა, კვლევის წარმართვა, საკვლევო სფეროსთვის ადეკვატური კვლევითი სტრატეგიის, მეთოდის შერჩევა/გამოყენება და მოპოვებულ მონაცემთა ინტერპრეტაცია;
- ⇒ ახალი ცოდნის შექმნაზე ორიენტირებული ახლებური კვლევითი და ანალიტიკური მეთოდებისა და მიდგომების შემუშავება;

- ⇒ საერთაშორისო რეფერირებად პუბლიკაციებში ასახვადი მეცნიერული პროდუქციის შექმნა;
- ⇒ თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი სალექციო კურსების შექმნა და გაძღოლა;
- ⇒ შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების პრაქტიკაში გამოყენება (ორგანიზაციული კვლევა, ორგანიზაციული პრობლემების იდენტიფიკაცია, პრობლემათა დაძლევის სტრატეგიების შემუშავება და სხვა).

დასკვნის უნარი:

- ⇒ ტრადიციულ თეორიულ პარადიგმათა შემოქმედებითი და პრობლემური გააზრება, ახალი, რთული და წინააღმდეგობრივი იდეებისა და მიდგომების კრიტიკული ანალიზი, სინთეზი და შეფასება;
- ⇒ ახალი მეთოდების შემუშავება;
- ⇒ პრობლემის გადასაჭრელად სწორი და ეფექტური გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება.

კომუნიკაციის უნარი: ახალი და არსებული ცოდნის ურთიერთმიმართების დასაბუთებულად და გარკვევით წარმოჩენა, ასევე საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებასთან თემატურ პოლემიკაში ჩართვა .

სწავლის უნარი: არსებული ცოდნის გაფართოებისა და ინოვაციური მეთოდების გამოყენების მზაობა (რეფერირებადი პუბლიკაციისთვის აუცილებელ სტანდარტის დონეზე);

კურსდამთავრებულის კომპეტენცია, აგრეთვე, მოიცავს:

- ⇒ უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნიდან გამომდინარე ახალი იდეების ან პროცესების განვითარების მზაობა სწავლისა და საქმიანობის, მათ შორის კვლევის პროცესში;
- ⇒ ცოდნის ტრანსფერის, მოვლენათა კრიტიკული ანალიზისა და სინთეზის, ახალი იდეების გენერირების, ცოდნის მუდმივი განახლების, საერთაშორისო კონტექსტში მუშაობის - უნარები.
- ⇒ სამეცნიერო და პრაქტიკულ პრობლემათა ანალიზი და ადეკვატური რეკომენდაციების შეთავაზება.

ღირებულებები:

პროგრამა ორიენტირებულია შემდეგ ღირებულებათა დამკვიდრებაზე:

- ⇒ პროფესიული ეთიკის ნორმების დაცვა (კვლევებში მონაწილე ადამიანთა უფლებების დაცვა, რეალური კვლევის მონაცემების წარდგენა და სხვა);
- ⇒ ღირებულებათა (შრომითი განწყობები და ღირებულებები, ორგანიზაციული ღირებულებები და კულტურა) დამკვიდრების გზების კვლევა და მათ დასამკვიდრებლად ინოვაციური მეთოდების შემუშავება;
- ⇒ განსხვავებებისა და კულტურული მრავალფეროვნების დაფასება და პატივისცემა;
- ⇒ მრავალეროვან კოლექტივში თანამშრომლობისთვის ეთიკური სტანდარტების გაცნობიერება და დაცვა;
- ⇒ საზოგადოდ, საქმიან ურთიერთობებში ეთიკის ნორმების დაცვა.

დასაქმების სფეროები – შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის დოქტორს აქვს დასაქმების ფართო პერსპექტივა სხვადასხვა ტიპის ორგანიზაციაში:

- ⇒ უმაღლესი სასწავლებელი, სადაც არსებობს შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის, სოციალური ფსიქოლოგიის, ადამიანური რესურსის მართვის, ბიზნესისა და მენეჯმენტის შემსწავლელი სპეციალობები;
- ⇒ კერძო სტრუქტურა, სახელმწიფო უწყება, რომელთა ინტერესები მოიცავს ორგანიზაციული განვითარების, ადამიანური რესურსის მართვის, ჯგუფების ეფექტურობის პროექტირების, პერსონალის შერჩევასა და შეფასების სისტემების შესწავლასა და დაგეგმვას;
- ⇒ საკონსულტაციო ორგანიზაცია, რომელიც ორიენტირებულია ადამიანური რესურსის მართვისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის საკითხებზე;
- ⇒ გამოყენებითი ხასიათის კვლევაზე ორიენტირებული საკონსულტაციო ორგანიზაცია;
- ⇒ სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი; სპეციალიზებული კვლევითი ორგანიზაციები და ტრენინგ ცენტრები;
- ⇒ არასამთავრობო ორგანიზაციები.

5. სადოქტორო პროგრამაზე მიღების წინაპირობები.

- ⇒ პროგრამაში სწავლის უფლება აქვთ პირებს, რომლებსაც გააჩნიათ ფსიქოლოგიის მაგისტრის ხარისხი (შრომისა და ორგანიზაციის ფსიქოლოგიაში, სოციალურ ფსიქოლოგიაში და სხვა);
- ⇒ პროგრამა ღიაა მომიჯნავე სფეროში მაგისტრის ხარისხის მქონე პირებისთვის, ვინც დაინტერესებულია რომელიმე კონკრეტული სფეროს (სოციოლოგია, ბიზნესი და მართვა, მენეჯმენტი, პოლიტიკა, ეკონომიკა ა.შ.) ორგანიზაციულ ფსიქოლოგიური ასპექტებით;
- ⇒ პროგრამა ასევე ღიაა 2009/10 წლის (პროგრამის მოთხოვნების შესაბამისი) მაგისტრის ხარისხის მქონე კურსდამთავრებულებისთვის, აგრეთვე ხუთწლიანი სწავლების დიპლომის მქონე პირებისთვის.

მსურველთა ასაკი შემოსაზღვრება საერთო-საუნივერსიტეტო სტანდარტების შესაბამისად.

6. სასწავლო კომპონენტი.

იგეგმება და ხორციელდება უნივერსიტეტის დოქტორანტურის მინიმალური სტანდარტისა და ფაკულტეტის სადისერტაციო დებულების შესაბამისად.

ფაკულტეტის სადისერტაციო დებულების შესაბამისად:

სასწავლო კომპონენტების დარგობრივი, შინაარსობრივი შერჩევა მოხდება პროგრამის ფარგლებში მოსამზადებელი დისერტაციის სპეციფიკიდან გამომდინარე.

სადოქტორო პროგრამის დეტალური სტრუქტურა:

დოქტორანტის სამეცნიერო და პროფესიული კომპეტენციის მაღალი დონის მისაღწევად სადოქტორო პროგრამის აღნიშნულ მოდელში გათვალისწინებულია:

- ➔ **სამეცნიერო კვლევა**
- ➔ **პრაქტიკული ჩვევების სრულყოფა**
- ➔ **თეორიული ცოდნის გაღრმავება**

სადოქტორო პროგრამით გათვალისწინებული პრაქტიკა ძირითადად განხორციელდება ადამიანური რესურსის მენეჯმენტის ცენტრში, დამატებით

გამოყენებულ იქნება მარკეტინგისა და საზოგადოებრივი აზრის კვლევის ინსტიტუტის ბაზა (IPM).

I წელი:

- ⇒ კვლევის სფეროს არჩევა, პრობლემის დასმა, კვლევის დაგეგმვა – 10 კრედიტი.
- ⇒ რელევანტური ლიტერატურის ძიება და ანალიზი – 10 კრედიტი.
- ⇒ ყოველთვიური სემინარი და რეფერატის მომზადება ორგანიზაციის ფსიქოლოგიის აქტუალურ პრობლემებზე – 10 კრედიტი.
- ⇒ პროფესორის ასისტენტობა – 5 კრედიტი

სასწავლო კომპონენტი (სემინარები):

- ⇒ სწავლების თანამედროვე მეთოდები (საუნივერსიტეტო მოდული) – 5 კრედიტი
- ⇒ ორგანიზაციის კვლევის მეთოდოლოგიური პრობლემები – 5 კრედიტი.
- ⇒ მეცნიერების მენეჯმენტი – 5 კრედიტი (საუნივერსიტეტო მოდული)

სულ 60 კრედიტი.

II წელი:

- ⇒ კვლევის ჩატარება: ჰიპოთეზების შესამოწმებლად ძირითადი და დამატებითი სამუშაოები – 15 კრედიტი
- ⇒ მონაცემთა წინასწარი დამუშავება – 5 კრედიტი.
- ⇒ სასწავლო კურსებში მონაწილეობა (სემინარების წარმართვა, კოლკვიუმების გასწორება) – 10 კრედიტი
- ⇒ საკვლევ თემასთან დაკავშირებული თეზისების და მოხსენების მომზადება და/ან სტატიის მომზადება – 10 კრედიტი.

სასწავლო კომპონენტი:

⇒ ფსიქომეტრია და მულტივარიაციული სტატისტიკური მეთოდები - 5 კრედიტი.

⇒ ადამიანური რესურსის მართვა - 10 კრედიტი.

⇒ სასწავლო პრაქტიკა ადამიანური რესურსის მენეჯმენტის ბაზაზე - 5 კრედიტი.

სულ 60 კრედიტი.

III წელი:

⇒ სადისერტაციო კვლევისათვის საჭირო დამატებითი სამუშაოების ჩატარება, მონაცემთა საბოლოო დამუშავება და ინტერპრეტაცია - 10 კრედიტი

⇒ 1 სტატიის მომზადება - 10 კრედიტი

⇒ სადისერტაციო ნაშრომის მომზადება - 40 კრედიტი.

სულ 60 კრედიტი.

სწავლების ფორმატი: სემინარი, შემთხვევების ანალიზი, კონფერენცია, პრეზენტაცია

შეფასების წესი: კრიტიკული რეფერატი, სტატია, პრაქტიკული საქმიანობა, საბაკალავრო ნაშრომების სუპერვიზია/შეფასება, შემთხვევების პორტფოლიო.

7. სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.

⇒ სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ფსიქოლოგიისა და სოციოლოგიის მიმართულებების რესურს-ცენტრები და ბიბლიოთეკები.

⇒ ადამიანური რესურსის მენეჯმენტის ცენტრი (www.pmc.ge).

8. შესაძლებელია 5 დოქტორანტის მიღება.

9. პროგრამის მონაწილე აკადემიური პერსონალის (დოქტორის აკადემიური ხარისხის მქონე პირების) ბიოგრაფიული მონაცემები (CV).

ია კუტალაძე

გივი ქირია

მაია კალანდარიშვილი

მაია რობაქიძე

ზურა ბიგვავა

10. ძირითადი საკონტაქტო პირი - ია კუტლაძე